

OLİMPİK HAREKET VE KADIN

Olympic Movement and Women

Selhan ÖZBEY*
Pınar GÜZEL

ÖZET

Araştırmanın Temelleri: Kadının eğitim ve öğrenim görme hakkı, istediği kişi ile evlenebilme, eşit yargılanabilme, seçme ve seçilme hakkı gibi çok temel insan hakları bile birçok ülkede kadınların verdikleri mücadelelerden bazılarıdır. Eğitim, spor, politika, sosyal haklar, sağlık gibi evrensel özellikleri olan alanlarda dahi kadınlara karşı ayrımcılık yapılmaktadır. İşte bu nedenle sporu yöneten ve yönlendiren kurumlara burada önemli misyonlar düşmektedir. Din, dil, kültür, ırk, etnik köken, politik görüş, yaş, cinsiyet, fiziksel ve hatta zihinsel farklılıkları görmezden gelerek, dünya barışı, arkadaşlığı, insani bütünlüğü ve mükemmelliği savunan Olimpik Hareket, kadınların spora katılımını desteklemekte ve uygun ortamlar yaratmaktadır. Bu destek, ulusal düzeyde Ulusal Olimpiyat Komitesi, bazı sivil toplum kuruluşları ve kadın birlikleri ile verilirken, uluslararası düzeyde, en üst seviyede yetkili kuruluşların (UNESCO, BM, IOC, IPC, vb.) çalışmaları ile devam etmektedir.

Araştırmanın Amacı: Bu çalışmada da amaç, Olimpik Hareketin kadın katılımındaki gelişimini tarihsel bir süreçte değerlendirerek, ulusal ve uluslararası düzeydeki çalışmalara ve uygulamalara geniş çaplı bir bakış açısı oluşturmaktır.

Veri Kaynakları: Çalışma kuramsal bir değerlendirme çalışmasıdır. Çalışmanın oluşturulmasından uluslararası literatürden yararlanılmıştır.

Ana Tartışma ve Sonuçlar: Olimpik Hareket, sporda kadının her yönde (araştırmacı, lider, yönetici, antrenör, profesyonel sporcu, katılımcı, gazeteci, seyirci ve ya girişimci) gelişimi için oldukça önemli felsefi düşünceleri ve evrensel değerleri taşımaktadır. Böylece kadınların bu konudaki farkındalıklarının artması ve sınırlarını genişletmeleri beklenmektedir. Diğer alanlarda olduğu gibi, spor alanında da kadın katılımını desteklenmesi için “Olimpik Hareket ve Kadın” konulu çalışmaların ulusal ve uluslararası stratejilerin geliştirilmesi ve uygulanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Olimpik Hareket, Kadın, Kadın Yöneticiler, Olimpik İdealler

ABSTRACT

Bases of the Research: Some of the fundamental rights such as right to get education, right to vote, right to get elected, right to choose life partner are some of

* Yrd.Doç.Dr. Celal Bayar Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

the fights women have encounter in everyday life in some countries. Women were discriminated against, even some universal issues like education, sports, politics, social rights, health sectors. That is why the governing and referring bodies of sport have important mission. Regadless of religion, culture, race, ethnic origin, political opinion age, gender, physical and mental differences, olimpic movement supports the world peace, friendship, integrity, excellence and creates an appropriate environment for women participation in sports. This support is provided by National Olimpic Committee and by some civil society organizations and womens' associations at the national level and top level authorities (UNESCO, UN, IOC, IPC etc) continue their studies at international level.

Purpose of the Research: The goal of this study to create broad perspective in national and international studies and their applications by evaluating womens' development womens' participation in Olimpic Movement in a historical process.

Data Sources: This is a theoretical study. International literature is used for this study.

Main Discussion and Results: Olimpic Movement contains important philosophical ideas and universal values in every aspect of women development (researchers, leaders, coaches, professional athletes, participants, journalist, fan sor entrepreneurs). Therefore it was expected that Womens' awarness should increase and also should broaden their horizons. Just like other fields in sports as well it is foreseen that; to support Womens' participation, studies in "Women" and "Olimpic Movement" is to develop national and international strategies and their applications.

Key Words: Olimpic Movement, Women, Women Managers, Olimpic Ideals

1. GİRİŞ

Kadın olmanın getirdiği farklılıklar, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan toplumlar için halen önemli bir durumdur. Bunun nedenleri toplumsal ve kültürel değerlere bağlı olmakla beraber bazı ortak sorunları da beraberinde getirdiği görülmektedir. İşte tam da bu nedenle "kadın araştırmaları" tüm gelişmiş dünya ülkelerince desteklenmiştir. Birçoğu üniversitelerin öncülüğünü yaptığı, Kadın Araştırma Merkezleri değişik kültür bölgelerinde ve değişik ülkelerde bilimsel kurumların içinde kurulmuşlardır. Merkezlerin amaçları; kadınların öncelikli sorunları bilimsel tutumla araştırmak, sağlıklı bir terminoloji oluşturmak, ortak geleceğimizin sorumluluklarını eşit paylaşmamız gerektiği bilincini yaratmaya ve yaygınlaştırmaya çalışmak olmuştur (Arat,1995). Kadınların eğitim, sağlık, hukuk, siyaset, iş ve spor yaşamındaki sorunlarına ilişkin araştırmalar yapmak, desteklemek ve bu araştırmalarda eşgüdümü sağlamak öncelikli hedefler arasındadır. Ayrıca toplumun kurumlarından ve uygulamalarından kaynaklanan cinsiyet ayrımcılığı ortadan kaldırma çalışmaları dikkat çe-

kici düzeydedir. Kadınların diğer tüm alanlarda olduğu gibi, evrensel değerler taşıyan ve bu değerleri toplumların gelişim adına yaymaya çalışan spor alanındaki etkinliği de giderek önem kazanmaktadır.

Bu çalışmada amaç, Olimpik Hareketin kadın katılımındaki gelişimini tarihsel bir süreçte değerlendirerek, ulusal ve uluslararası düzeydeki çalışmalara ve uygulamalara geniş çaplı bir bakış açısı oluşturmaktır. Olimpik Hareket, sporda kadının her yönde (araştırmacı, lider, yönetici, antrenör, profesyonel sporcu, katılımcı, gazeteci, seyirci veya girişimci) gelişimi için oldukça önemli felsefi düşünceleri ve evrensel değerleri taşımaktadır. Böylece kadınların bu konudaki farkındalıklarının artması ve sınırlarını genişletmeleri beklenmektedir.

Kadınların spora katılımı uzun bir tarih geçmişine dayanmaktadır. Bu tarih süreci aynı zamanda bölünmenin ve ayrımcılığında ortaya çıkması sürecidir. Fakat bununla birlikte, bayan sporcular tarafından kazanılan büyük başarılar oldukça fazladır. Kadınlar ve kız çocuklarının cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve her alanda desteklenmeleri ile önemli gelişmeler sağlamıştır (United Nations, 2007). **“Kadın, cinsiyet eşitliği ve spor”** başlıkları birçok bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde; örgüt, dernek, konsey, birlik vb. resmi ve gönüllü kurumlarca desteklenmektedir. Belirtilen başlıklar, Birleşmiş Milletlerin de önem verdiği konular arasındadır. Son on yılda, sağlık, eğitim, iş ve liderlik, hoşgörü ve saygı gibi demokratik ilkeler ve toplumsal bütünlük gibi alanlarda önemli bir gelişim sağlanması için sporun kullanılabilmesine dair büyüyen bir anlayış hakim olmuştur (Hannan, 2008).

2. OLİMPİK HAREKET

Olimpik Hareket; 19. yy' ın sonlarında Avrupa'da ortaya çıkan “Uluslararası Barış Hareketi”nin ve “Uluslararası Spor Hareketi”nin bir parçasıdır. De Coubertin, olimpiyat oyunlarının gençlerin eğitimini ve bireylerin, inançların ve ulusların birbirleriyle barış içinde yaşamasını geliştireceğini belirtmiştir. Bunu sporcuların oyunlar süresince oyunlar köyündeki birlikteliği ile sağlayacağını düşünmüştür. P. De Coubertin 1919'da şöyle yazmıştır: “Her spor herkes için, bu sözü insanlar, tabi ki akılsızca bir ütopi olarak düşüneceklerdir. Bu beklenti beni rahatsız etmiyor. Ben bunu iyice düşündüm ve üzerinde çalıştım ve biliyorum ki bu doğru ve olası bir şey” Coubertin bu savını ispatlamış ve gelecekte de ispatlamaya devam edecektir (Arnold, 1996, 93-101). Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) 'nin 6. Başkanı Lord Killanin Olimpik Hareketi şöyle tanımlamıştır: “Olimpik Hareket, sadece Olimpiyat Oyunlarının yapılması ve yönetilmesi değildir. Dünyanın her tarafında yılın her günü ve her saati var olan bir olgudur. Tüm insanlara iyi gelebilecek bir şeydir” (Miro ve Girardsavoy, 2001, 79).

Olimpik Hareketin amacı; Olimpiyat ruhundaki ve herhangi bir türdeki ayrımcılıktan uzak gerçekleştirilen spor sayesinde gençleri eğiterek daha iyi ve barış

dolu bir dünya yaratmaya katkıda bulunmaktadır. Bu da dayanışma, adil oyun ve arkadaşlık ruhunu içeren karşılıklı anlayış gerektirmektedir. Olimpik Hareket, Olimpik Antlaşma' yı rehber olarak benimseyen örgütleri, sporcuları ve diğer kişileri IOC'nin otoritesi altında toplar. Olimpik Hareket bu amacı gerçekleştirmek için olanaklarının elverdiği ölçüde tek başına ya da başka örgütlerle işbirliği içinde barışı yaygınlaştırmaya yönelik eylemlerde bulunur (IOC, 2004, p:17-21).

Eğer Olimpik Hareketin, Olimpik Antlaşma'da yazılı olan amaçlara doğru taşınması isteniyorsa, bitip tükenmeyen rutin tartışmalardan çok, uygulamada gerçek değişikliklere gidilmesi gerekmektedir. Olimpik Hareketin modern hedefi-“daha hızlı, daha yüksek, daha güçlü”- ile elit sporcuların uluslararası rekabet ve evrensellik, eşitlik ve katılım ruhu arasında oldukça ciddi bir ikilem bulunmaktadır. Bu nedenle, Olimpik Hareketin önceliklerinin Olimpik idealler doğrultusunda zihinlerde yeniden değerlendirilmesine şiddetle ihtiyaç duyulduğu düşünülmektedir (IOA, 2003, p:339). Olimpik Hareketin lideri olarak **IOC'nin birinci amacı**, Olimpizmi yaymak ve sporu dünya genelinde geliştirmektir. IOC özellikle son yirmi yıldır kadınların spora katılımını artırma yönünde pozitif bir katkı sağlama rolü üstlenmiştir. (IOC, 2009a Official Web Site).

IOC'nin üzerinde dikkatle durduğu ve oluşturmak istediği spor kültürünün göstergeleri olan **olimpik değerler**, Olimpiyat oyunlarının ve Olimpik Hareketin temel değerleri olduğuna inanılır. Spor, kültür ve eğitimi bir araya getiren Olimpik Hareket, temelinde insanlığın ileriye gitmesi için gerekli olan değerlerdir (Özbey ve Güzel, 2009). Kadınların Olimpiyatlara katılımı ve kültürel farklılıklar arasında, son derece yakın ilişkiler olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle, son yıllarda, Olimpik Hareket hızlı ve radikal bir değişim içerindedir. Bu, gelecekte de devam etmesi umut edilen bir değişim süreci olarak görülmektedir. Kadınların bu değişikliği ne düzeyde etkileyeceği ve sonuçta onlara hangi yeni bakış açıları kazanacakları merak edilen sorular arasındadır (Pfister , 2004).

2.1. Olimpik Hareket ve Kadınların Katılım Durumu

Kadınların Olimpik Hareket ve olimpiyat oyunları içindeki yer alma durumlarının tarihsel sürecine bakıldığında, bugün kadınların, genç kızların ve kız çocuklarının yaşadıkları olumsuzlukları anlamak mümkün olmaktadır. Örneğin; Sadece Yunan vatandaşlarına açık olan olimpiyatlara, Roma İmparatorluğu'nun sınırları içindeki herkesin katılabilmesi sağlanmıştır. Demokrasinin beşiği olarak kabul edilen Yunanistan'da Olimpiyat Oyunları sadece Yunanlılar için yapılmıştır. Yabancılar ve esirler oyunlara katılamamış, kadınlar, sahaya seyirci olarak dahi girememişlerdir. Yetkililerin gözünden kaçarak, seyirci olarak sahaya giren kadınlar, yüksek bir tepenin üstünden atılarak öldürülmüşlerdir. Oyunlar sırasında tek kadın olarak Demeter Rahibesi bulundurulmuştur (Şentürk ve Özdilek 2007). Böylesine bir düşünce ile başlayan Olimpiyat oyunlarının kadınlar tarafından kat ettiği yol küçümsenmeyecek

kadar önemlidir. Bununla beraber kadınlar, fiziksel aktivitelere ve Olimpiyat oyunlarına hızla artan oranlarda katılırlarken, Olimpik Hareket içerisinde kadınların yönetim organlarında yer alma yüzdeleri düşüktür. Olimpik programın uygulanması ve yayılması, IOC ve Uluslararası Federasyonların sorumluluğundadır. Bu kurumlarda çalışan bayan sayıları incelendiğinde, sadece IOC’de değil aynı zamanda Milli Olimpiyat Komiteleri’nde (UOK) ve Uluslararası Federasyonlarda (UF) karar-vericilerin her zaman nerdeyse tamamı sadece erkeklerden oluştuğu görülmektedir.

2.2. Uluslararası Olimpiyat Komitesi’nde (IOC) Kadınların Yer Alışı

Atina’da düzenlenen ilk Olimpiyat oyunlarından dört yıl sonra, kadınlar 1900 yılında Paris Olimpiyat Oyunları’nda yerlerini almaya başladılar. 1970’lerden sonra da kadınların dünyadaki rolünün fark edilmesiyle birlikte, spor müsabakalarına ve Olimpiyat oyunlarına bayanların katılımları artış göstermiştir (IOC, Factsheet, 2009c).

Dünya sporunun gelişmesinde ve yaygınlaşmasında önemli bir yeri olan Coubertin yaptığı ateşli konuşmalarla, 1901’de “kadınların rolü, erkeklerin galibiyetini takdir etmektir”, 1902de “kadın sporları, doğanın kurallarına aykırıdır”, 1912’de “Olimpiyat oyunları erkeklere ayrılmalı ve kadın sporcuların görünüşlerinin korkutucu olduğu düşüncesi vurgulanmalıdır.” gibi çeşitli tarihlerde kadınlara yönelik ayrımcılığın temellerini atmıştır. 1924 yılında kadınlar erkeklerden 20 yıl sonra yarışmaya başladıklarında ise Coubertin, IOC’de kadınların oyunlardan uzaklaştırılmasını istemiştir. 1925’de kadınların tasnif dışı yarışmalarını önerirken, 1934’de kadın sporcuların yarışmalarda yer almasının erkek sporcular için iyi olmadığı konusunda uyarılarda bulunmuştur. 1935’de ise tekrar ısrarla kadınların halk karşılaşmalarına katılmasına karşı olduğunu, onların toplum içerisinde spor yapmaması gerektiğini, olimpiyat oyunlarında kadınların asıl rolünün erkeklerin başarılarının ödüllendirilmesinde görev almak olduğunu vurgulamıştır (Spor Bilim, 2009). Türkiye ilk defa 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları’nda 2 bayan sporcu ile katılmıştır.

Olimpik Harekete yön veren ve sporun değerleri üzerinde ciddi düşünce ve emek üreten Coubertin’in sahip olduğu ve yaymaya ısrar ettiği kadınlar konusundaki düşüncelerin yıkılması ve etkilerinin azaltılması oldukça zaman almıştır. Bu nedenle, IOC’nin ilk kadın üyesi, ancak 1981 yılında görevine başlamıştır (Coakley, 2004, 251). Bu tarihten sonra, 21 IOC kadın üye yer almıştır. IOC özellikle son 20 yılda Uluslararası Federasyonlar ve Organizasyon Komiteleri’nin işbirliği ile Olimpik programda kadınların yer aldığı organizasyonların sayısının artırılmasını sağlamıştır. Böylelikle, 1991’den beri, tüm yeni Olimpik programlar kadınların da yer almasını zorunlu kılmıştır.

Kadınların spordaki liderliğine ilişkin gelişmeler 1997 yılında Anita DeFrantz’in IOC Yönetim Kurulu üyesi As Başkanı olması ve Nawal El Moutawakel’in aynı yıl Fas’ta Spor ve Gençlik Bakanı olması ve IOC üyesi olarak seçilen ilk Müslüman kadın unvanını alması ile yaşanmıştır (United Nations, 2007).

2000 yılında 199 UOK'tan sadece ikisinin başkanlığı kadınlar tarafından yürütülmüş; 34 UOK kadın as-başkana sahiptir ve liderlik pozisyonunda 80 kadın yer almıştır (Mascagni Stivachtis 2000, 33). Amatör Spor Birliği Los Angeles'te yürüttüğü çalışmasında dünyadaki spor organizasyonlarının yürütme organlarındaki 13000 pozisyondan sadece yaklaşık %5'i kadınlar tarafından işgal edildiği (DeFrantz 1991, 416) saptanmıştır (Pfister G., 2004, 583).

2004 yılında IOC ve Loughborough Üniversitesi tarafından yapılan araştırma sonucunda, IOC'nin bu olumlu hareketinin etkisini gözlemlemişlerdir. Milli Olimpiyat Komitelerini'nin %62'si koyulan bu hedefi gerçekleştirmeyi başarmışlardır. 2005 yılından itibaren 5'i Afrika'da, 3'ü Avrupa'da ve 1'i de Amerika'da olmak üzere 9 kadın Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı olmuştur. Ayrıca, 14 Kadın Genel Sekreter de bu süreçte görev yapmıştır (United Nations, 2007).

2008 Pekin Olimpiyat Oyunları'nda, 302 organizasyondan 137'sinde kadınlar yer almıştır, bu rakamlar tüm organizasyonların %45,3'ünü ifade etmektedir.

2009 yılında 107 kadın IOC üyesi olarak aktif olarak yer almaktadır ve bu sayı %14'den daha fazla oranı yansıtmaktadır. Bugün, IOC komisyonlarında ve çalışma gruplarında şu ana kadarkinden daha fazla sayıda kadın üye yer almaktadır (IOC Fact-sheet, 2009c). Bu gün kadınlar, Milli Olimpiyat Komitelerinin Başkanlığı ve Genel Sekreterliği gibi sporda en üst düzey liderlik statülerini Olimpiyatlar gibi büyük organizasyonlarda yer almaya başladıktan sonra, kazanmaya da başlamışlardır. Bunun da ötesinde kadınlar, antrenörlük, yöneticilik, hakemlik ve spor gazeteciliği de dahil olmak üzere sporun bütün alanlarında görev almaya başlamışlardır.

Çek Cumhuriyeti'nde yapılan bir çalışmada, Çek Olimpiyat Komitesi'nin 105 yıllık tarihinde sadece 3 bayan yönetim kurulu üyesinin olduğu ve sadece elit sporcuların kadın antrenörü oranı %21 olduğu görülmüştür (United Nations, 2007). Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) 2009–2012 Yönetim Kurulu'nda 2 bayan üye bulunmaktadır. 2003 yılından itibaren TMOK Genel Sekreterliği görevini kadın üye yürütmektedir (TMOK, 2009). 2005 yılından itibaren Milli Olimpiyat Komiteleri, Uluslararası Spor Federasyonları ve Olimpik Hareket çatısı altındaki diğer spor organları bünyelerinde en az %20 oranında kadın yönetici bulundurma zorunluluğu getirilmiştir (IOC and Loughborough University, 2004).

2.3. Kadınlar Neden Spora Katılmalı?

Spor; kadınlar, genç kızlar ve kız çocukları için çok yönlü yararlar sağlamaktadır. Kadınların spora olan artan ilgisi alternatif kuralların, değerlerin, davranışların, bilginin, yeteneklerin ve deneyimlerin sağlanması ile kendilerinin pozitif gelişimleri de sağlanabilmektedir. Kadınların özellikle liderlik pozisyonlarındaki görevlere katkılarının ve farklılıklarının alternatif yaklaşımlar getireceğine inanılmaktadır. Ayrıca; yöneticilik, antrenörlük ve spor gazeteciliği gibi sporun diğer pozisyonlardaki görevlerle de diğer alanlarındaki yeteneklerinin gelişmesinde fayda sağlayacaktır.

Kadınların ve kız çocuklarının spordaki cinsiyet ayrımcılığına meydan okumaları ve spora katılımı cinsiyet eşitliğinin desteklenmesi, kadınlar ve kız çocuklarının yer aldıkları alanların artması için bir araç olarak görülmektedir. Özellikle, sporda liderlik yapan kadınlar, diğer kadınlar üzerinde -bilhassa geleneksel erkek egemenliğinin görüldüğü alanlarda- liderler ve karar-vericiler olarak kendi yetenekleri için model oluşturabilirler. Kadınların spora ilgisi, sosyal hayata ve toplumsal gelişime belirgin bir katkı yapabilmektedir (United Nations, 2007). Tüm bu olumlu özellikler nedeniyle dünyanın birçok ülkesinde ve uluslar arası kurumlarında kadınların spora farklı alanlarındaki katılımları desteklenmektedir. Bunlardan bazıları amaçları, hedefleri, uygulamaları ve yapılan projeleri ile incelenmiştir. Kadınların yaşadıkları ayrımcılıklar ve eşitsizlikler, özellikle de yönetim kademelerine gelerek karar verme durumunda olmaları eskisi kadar olmasa da halen devam etmektedir.

Eşitsizlikler ve ayrımcılık: Kadınların, gerek yerel düzeyden gerek se uluslar arası düzeyde liderlik ve karar-verme pozisyonlarına erişmeleri çok çeşitli neden ve gerekçelerle engellenmektedir. Kadın sporunun değeri ve önemi, erkek sporlarına oranla genellikle daha düşüktür. Bununla beraber, çoğu zaman yetersiz kaynaklar ve eşit olmayan ücretler ve verilen ödüllerle sonuçlanır. Medyada yer alan kadın sporu, hem önemsiz görülen bir olay hem de genellikle cinselliğin ön plana çıkaran kişilerin yansıtıldığı ve desteklendiği farklı bir şekilde sunulmaktadır. Kadına karşı şiddet, sporda ki sömürü ve taciz, geleneksel olarak erkek sporu ile resmedilen fiziksel kuvvet ve güç erkek egemenliği anlayışının açık göstergeleridir.

Madde 9 ve sporda cinsiyet eşitliği; 1972 yılında okullarda cinsiyet ayrımını ortadan kaldıran eğitimsel bir yasa değişikliği gerçekleştirilmiştir. IX. Madde (Title IX) denilen bu yasada; “Amerika Birleşik Devletleri’ndeki hiçbir kişinin herhangi bir eğitim programı veya aktivitelerine katılımında cinsiyet ayrımcılığı yapılmaması” temel alınmıştır. IX. Madde ile okullarda kız öğrenciler için düzenlenen spor programlarının ve müsabakalarının yaygınlaşması, kız öğrenciler için düzenlenen organizasyonlara daha fazla kaynak ayrılması gibi konular üzerinde çalışmalar yapılmıştır (Coakley J., 2004; The University of IOWA, 2005).

2.4. Kadın Katılımını Destekleyen Ulusal ve Uluslararası Kurumlar- Birlikler

Kadınlar, son otuz yıldır dikkat çekici şekilde vurgulanan, **Global Kadın Hakları Hareketi** (Global Women’s Rights Movement) ile insanca var olmak adına zihinsel ve fiziksel becerilerini geliştirerek çoğaltmaktadır. Bu görüş, tüm yaşlardaki kadınları, spor ile ilgilerini ve işlerini sürdürmeleri için cesaretlendirmektedir. Kadınların hareketi, aynı zamanda mesleki ve ailevi rollerinin tekrar tanımlanmasına da yardımcı olmuştur. Bu da kadınların spor yapmak için kendilerine zaman ayırmalarına ve ya yeni iş kaynakları oluşturmalarını sağlamıştır (Coakley, 2004, 237). Global kadın hareketi, ulusal ve uluslar arası politikaların geliştirilirken önemli bir

konu olarak görülmeye başlaması ile spor alanında da etkilerini göstermiştir. Böylece, yerel, ulusal ve uluslar arası düzeyde birçok kurum sporda her alandaki kadın katılımının artması için çalışmalar başlatmış, kadın çalışmalarını destekleyen kongreler düzenlenmiş, kadın liderlerin yetiştirilmesi için kurs ve seminerler hazırlamış ve bu tür projeleri desteklemiştir.

2.4.1. Uluslararası Kurumlar

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)

Uluslararası, bölgesel ve ulusal spor olaylarında ve bunların prosedürlerinde, dünyada sporu yönlendiren merkezi bir liderlik rolü oynamaktadır. 2004 yılında yeniden uyarlanan Olimpik Antlaşma'da (Olympic Charter) IOC'nin görevleri arasında yer alan 7. Madde Komite'nin kadınların spordaki yerinin desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu nedenle, "Kadınları sporun tüm düzeylerinde ve tüm durumlarında kadın-erkek eşitliği ilkesinin uygulamaları dikkate alınarak cesaretlendirmek ve spordaki yerlerinin yayılmasını sağlamak" önemli görevleri arasında yer almıştır (Olympic Charter, 2007).

1995 yılında IOC "Kadın ve Spor Çalışma Grubu" kurmuştur. 2004 yılında bu grup yılda bir kez toplanan ve Olimpiyatlarda kadınların katılımı ile ilgili düzenlemeler de yapan "IOC Kadın ve Spor Komisyonu" haline dönüşmüştür. Ayrıca Komisyon, dört yılda bir Olimpik Hareket içerisinde, "Uluslararası Kadın ve Spor Çalışma Grubu" ve "Dünya Kadın ve Spor Konferansı" düzenlenmesi çalışmalarını da yürütmektedir. Yapılan bazı etkinliklerden bazıları, düzenlendiği ülkeler ile birlikte şunlardır; 1994 - Brighton, İngiltere; 1998 - Windhoek, Namibya; 2002 - Montreal, Kanada; 2006 - Kumamoto, Japonya (IOC Resmi Web Sitesi, 2009b)

Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC)

Spor Teknik Departmanı, 2000 yılında Sidney'de düzenlenen Paralimpik Oyunlarında sporun özel simgelerinde kadına daha fazla odaklanılmasını, kadınların katıldığı organizasyon ve branş sayısının artırımını ve Ulusal Paralimpik Komitelerinin liderliğinde kadın ve spor konularına karşı farkındalığın artırılmasını sağlamaya çalışmıştır. IPC'nin 2005–2009 yılları hedefleri arasında; Paralimpik Hareketi içerisinde cinsiyet eşitliği anlayışının ve farkındalığının artırılması, Paralimpik Hareketi içerisinde kadın liderliğinin gelişiminin sağlanması gibi unsurlar yer almaktadır (IPC, 2009).

Paralimpik Hareketinde kadın liderlerin gelişiminin sağlanması için Paralimpik Hareket içerisinde Bölgesel ve Ulusal düzeylerde engelli kadınların katılımının cesaretlendirilmesi ve onların lider olmaları konusunda sahip oldukları hakların bildirilmesi amacıyla "Kadın Spor Liderliği Eğitim Projesi" düzenlenmektedir. Projenin Asya kıtası için pilot çalışması 2004 yılında İran'da yapılmıştır. Daha sonra proje

eğitimleri; 2005 yılında Tanzanya’da, 2006 yılında Kenya’da ve Nijerya’da düzenlenmiştir. Avrupa kıtası için yapılan ilk zirve ise 2007 yılında Almanya’da gerçekleştirilmiştir (United Nations, 2007).

Birleşmiş Milletler (UN)

1995 yılında yapılan, 4. Dünya Kadınlar Konferansı’nda Pekin Eylem Platformu, “kadınlar, cinsiyet eşitliği ve spor” konularında önemli tedbir önerileri alınmasını sağlamıştır. Spor ve Pekin Eylem Platformu, sanat, kültür, spor, medya, eğitim, din ve hukuk gibi anahtar rol oynayan alanlarda kadınların belirgin bir etkilerinin olmasının engellendiğini belirtmiştir. Bu son derece önemli bir tespit olmuştur (United Nations, 1995).

Kadın ve sporun da içinde yer aldığı birçok farklı alanda, cinsiyet ayrımcılığı ve eşit olmayan cinsiyet ilişkilerine karşı mücadelede gösterilen bazı ciddi unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar:

- Eğitim ve sağlık aracılığı ile kadınların kapasitelerinin artırılması;
- İstihdam ve ekonomik güç gibi imkânlarının ve fırsatlarının yaratılması ve kontrolü;
- Kendilerini temsil güçlerinin ve liderlik rolleri artırılması; insani haklarının korunması ve desteklenmesi;
- Şiddetten korunmalarını da içeren güvenliklerinin sağlanmasıdır (United Nations, 2007).

Çalışma Grubu (The Task Force) sporu; gelişmenin ve barışın sağlanmasında bir araç olarak gördüğü raporunda: Birleşmiş Milletler Milenyum Gelişim Amaçları doğrultusunda; spor programlarının “herkes için spor” modelini temel alması gerektiği, tüm kitlelerin katılımının sağlanacağı fırsatların yaratılması, kadınlar, engelliler ve gençler gibi gruplara artı yararlar kazandırılması gerektiği vurgulanmıştır (United Nations, 2003).

Avrupa Kadın ve Spor Grubu

- Avrupa Kadın ve Spor Grubu; cinsiyet eşitliği çalışmasına ilgi duyan resmi ya da sivil toplum spor organizasyonları ve birlikleri ülke temsilcilerinden oluşan bir serbest gruptur.
- Grubun amacı; sporda ulusal eşitliği sağlamak ve resmi ve sivil düzeyde Avrupa spor organizasyonları ve birlikleri ile bilgi alış-verişi yapmaktır.
- Grupta 41 ülke temsilcisini yer almaktadır. Grup, düzenlediği konferanslar aracılığı ile eşitlik çalışması konusunda analizler yapmak, öneriler geliştirmek gibi çalışmaları da yürütmektedir (Greenberger M.,2004).

Kadınlar ve Kız Çocukları için Uluslararası Beden Eğitimi ve Spor Birliği (I.A.P.E.S.G.W.)

Birliğin hedefleri arasında;

- Birçok ülkedeki beden eğitimi ve spor alanında çalışan kadınları bir araya getirmek,
- Uluslararası boyuttaki ilişkileri güçlendirmek,
- Karşılıklı problemlerin tartışılması konusunda fırsatlar yaratmak,
- Kadınlar ve kız çocukları için, üye ülkeler arasında değişim programları düzenlemek, kadınlar ve kız çocuklar için problem teşkil eden alanlarda araştırmalar yapmak,
- Toplumda kadının yerini destekleyen diğer organizasyonlar ile işbirliği yapmak gelmektedir.

I.A.P.E.S.G.W. 'de temsil edilen ülkeler: Almanya, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belçika, Brezilya, Birleşik Krallık, Kanada, Şile, Kolombiya, Danimarka, Mısır, Fransa, Yunanistan, İtalya, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri, Rusya ve Türkiye, Güney Afrika vs. (Greenberger M., 2004)

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO); UNESCO ve Sony Ericsson Kadın Tenis Birliği (WTA) 2006 yılında, toplumun tüm alanlarında cinsiyet eşitliği ve kadın liderliğinin sağlanması amacıyla evrensel bir ortaklık anlaşması imzalamışlardır. Bu programın özelliği, Birleşmiş Milletler talimatı ile düzenlenen, tüm alanlarda cinsiyet eşitliğinin değerlendirilmesinin ortaya konulduğu ve tüm dünya liderleri tarafından profesyonel spor liginin bu amaç altında kabul edildiği tek eğitim, bilim ve kültür organizasyonu olmasıdır (UNESCO, 2006).

Kadın ve Sporda, Brighton Bildirisi (1994) oldukça önemli konulara değinerek, aşağıda belirtilen maddeleri yayınlamışlardır.

- Toplumda ve sporda eşitlik,
- Kadınların spor için ihtiyaçlarını karşılayan tesisler,
- Kadın antrenörler, danışmanlar, karar-vericilerin sayılarının artırılması,
- Cinsiyet eşitliğine hitap eden eğitim, çalışma ve gelişim programları,
- Kadın ve spor hakkında araştırma ve bilgi,
- Spor kadınlarının ve kadın programlarının araştırılabilmesi için kaynak aktarımı ve
- Kadın ve sporda cinsiyet eşitliğinin desteklenmesi için devlet ve özel kurumların işbirliği içerisinde çalışmaları (United Nations (2007)).

Montreal Programı

Kanada’da 2002 yılında 3. Dünya Kadın ve Spor Konferansı’nda hazırlanan değişim el kitabında, kadınların spora katılımının arttırılması için referans olabilecek 20 konu başlığı yer almıştır. Bu değişimi sağlayabilecek konu başlıklarından bazıları şunlardır:

- Cinsiyet eşitliğini anlama,
- Destek sağlama stratejileri yaratma,
- Medyanın cinsiyet ayrımı gözetmeksizin yorum yapmasının sağlanması,
- Ulusal cinsiyet eşitliği politikası yaratma,
- Kızlar ve genç kadınlar için programlar düzenleme,
- Yeni programların finanse edilmesi,
- “Değişim Yapma” Hareket Planı hazırlama (World Conference on Women and Sport, 2002).

Kadınlar İslam Oyunları

Profesyonel sporcuların fiziksel yeteneklerini gösterme olanakları için en iyi yerlerden biri uluslararası arenalardır. İslami inançlara çoğunlukla karşı olan yanlış modellere ve Müslüman kadınların dinsel kurallarına işaret eden bu grubun uluslar arası müsabakalarda ya da hatta ulusal yarışlarda oldukça sınırlandırılmıştır.

Bu hususta büyük yenilik 1991 yılında İran’da, Milli Olimpiyat Komitesi As-Başkanı Mrs. Faezeh Hashemi tarafından ve dönemin IOC Başkanı Smaranch, Asya Olimpiyat Komitesi Başkanı Al-Sabah Alfahd ve İslami İran Cumhuriyeti Başkanı Rahsanjani’nin de destekleriyle “Kadın Sporları İslami Federasyonu”nun (IFWS) kurulması ile gerçekleşmiştir.

Günümüzde IFWS, Olimpik Hareketin amaçları doğrultusunda aktif olarak çalışmakta ve İslami inançlara özen göstererek; Müslüman kadınlar arasındaki dayanışmayı güçlendirmek; spor alanlarında İslam’ın doğasına uygun değerleri vermek; İslami temelleri güçlendirmek ve İslami görevlerden biri olan farklı düzeylerdeki arasındaki ayrımcılığı ortadan kaldırmak gibi amaçlar doğrultusunda, kadın sporcular için birçok farklı uluslararası spor müsabakaları düzenlemektedir. 1., 2., 3. ve 4. Müslüman Kadın Oyunları 1993, 1997, 2001-2005 yıllarında İran’da düzenlenmiştir (IFWS, 2009).

2.4.2. Kadın Katılımını Sağlayan Ulusal Hareketler

Birçok ülkede çok çeşitli ulusal birlikler ile yerel topluluklarda kadın ve spora olan farkındalığın artmasını sağlayarak, kadınların spora katılımlarının ve dolayısı ile etkilerinin görmek mümkün olmaktadır. Bazı durumlarda yöresel hareketlerin uluslar arası birlik ve kurumlarca da desteklenerek (özellikle finansal açıdan) sürdürmüş-

lerdir. Gelişmekte olan ülkeler, politik, ekonomik, eğitim, kültür ve inanç farklılıkları nedeni ile kadınların desteklenmesine daha fazla gereksinim göstermektedir. Bu ülkelerden; Afganistan, Hindistan, Ekvator, Avustralya, Birleşik Krallık, Japonya, Litvanya, Malezya, Türkiye.

Afganistan; Afgan Kadınlar Birliği (AWN) 97 Sivil Toplum Örgütü'nün (NGO) Afgan kadınları için birlikte güç oluşturmaya çalıştığı bir birliktir. Birlik, sporu da kapsayan birçok alanda kadınların özgürlüklerinin kazanılması için çalışmaktadırlar. Birlik, okullarda kızların spora katılımları için fırsatlar yaratır ve onların fiziksel olarak daha aktif olmaları ve kendine olan güvenlerinin geliştirilmesi ve özsaygılarının kazandırılması için uğraş verirler. Ayrıca, genç kadınların sahip oldukları haklarının ve aileleri, yaşadıkları toplum ve vatani için sağlayabilecekleri katkılar hakkında farkındalıklarının artırılmasını sağlamaktadırlar (United Nations, 2007).

Kenya'da kız çocuklarını lider olarak destekleme adına çalışmalara başlanmıştır; Genç kızlara lider olabilme şansı verme, onların kendilerine olan güvenlerinin geliştirilmesi, kendilerine olan farkındalıklarının artırılması ve karar-verme (yönetme), eleştirel düşünme ve görüşmeleri yapabilmeleri için yeteneklerinin güçlendirilmesi için çok sayıda girişimin ortaya konduğu görülmektedir. Kenya'da düzenlenen bir proje bu uygulamalara örnek olarak verilebilir. Ülkelerinde düzenlenen spor turnuvalarında özellikle genç kızlara hakemlik yapma şansı verilerek onlara yukarıda belirtilen tüm kazanımların elde edilmesi hedeflenmektedir (International Platform on Sport and Development, 2005).

Hindistan; *Hindistan'daki kızlar ve kadınların spor aracılığıyla sergiledikleri davranışların incelenmesi;* Hindistan'ın kırsal ve kentsel kesiminde yapılan bir araştırmada ailelerin, öğretmenlerin ve antrenörlerin spordaki kadın katılımı üzerindeki davranışları incelenmiştir. Sonuçta, kadınların spora katılımının yerel düzeyde desteklenmesi kadınların spora katılımının koruma altına alınması için politik düzenlemelere ihtiyaç olduğu ve özellikle kadınların spora katılımındaki yanlış anlaşılmasının ortadan kaldırılması ve sporun kadın sağlığına etkisi ile ilgili bulgular ortaya çıkmıştır (United Nations, 2007).

Ekvator; Ekvator Olimpiyat Komitesi 1998 yılında Kadın ve Spor Komisyonu'nu kurmuştur. Komisyon, kadınların ve onların spordaki pozisyonlarının rolünü eğitim-aktifitelerin yayılmasını sağlayarak toplumsal görüşleri etkileme yönünde çalışmalar yapmaktadır. Komisyon'un faaliyetlerinden bazıları:

- Kadın sporu için özel fonlar bulunmasını sağlamak,
- Kadın sporunun gelecekteki yeri ile ilgili bilgilendirme kursları düzenlemek,
- Kadınların spora katılımlarını arttıracak konferanslar ve benzeri aktiviteler düzenlemek,

Bölgesel ve yerel kadınlar ve spor ilişkisini izlemek ve sürdürmek için araştırmalar yapmak ve veri toplamak (United Nations, 2007).

Avustralya; Kadın Sporü, 1990 yılında, bazı spor ve rekreasyon grup temsilcileri hükümet temsilcileri ile spor ve fiziksel aktivite konularında kadınların ve kız çocuklarının temsil edileceği bir ulusal sivil toplum örgütü kurmak için görüşmeler yapmışlardır. Bu ihtiyaç doğrultusunda 1991 yılında “Avustralya Kadın Sporü (WSA)” ulusal organı kurulmuştur. WSA'nın amaçları arasında;

1. Sporda kadınların desteklenmesi ve anlatılması için ulusal görüş ve düşünelere şekil vermek,
2. Sporda kadınlar hakkında mevcut durum ile ilgili bilgi toplamak ve kaynak taraması yapmak,
3. Sporda kadınların sosyal değerini inşa etmek ve korumak,
4. Uygulamaların sürdürülebilmesi için gelir sağlamak yer almaktadır (Greenberger, 2004).

Japonya; Japon Kadın Sporü Birliği, Kadının spora katılımı çalışmalarını, eğitim, spora katılım ve sporda liderlik olmak üzere 3 ayrı alanda çalışmalarını yürütmektedir. Bunlar;

Eğitim:

- Kadın sporü üzerine halkın farkındalığını arttırmak,
- Okul sistemi içerisinde kadın sporü üzerine eğitim programları uygulamak,
- Medyada kadın sporculara adil yayın yapılmasını sağlamak,
- Sporda kadın ile ilgili kapsamlı araştırmalar yapmak.

Katılım:

- Kadınların spora katılımını arttırmak,
- Kadınların ihtiyaçları doğrultusunda spor ve serbest zaman aktiviteleri için plan yapmak, uygulamak ve yönetimini sağlamak,
- Sporda gönüllülük esasını desteklemek.

Liderlik:

- Özellikle liderlik ve karar-verici pozisyonlarında spor kariyeri yapan kadın sayısını arttırmak ve kadının spordaki yerini yükseltmek,
- Sporda kadının kişisel kariyer gelişimini desteklemek,
- Öğretmenler, antrenörler, yöneticiler ve hakemler için eğitim programları geliştirmek (Greenberger, 2004).

Birleşik Krallık; Birleşik Krallıkta kurulan, Kadın Sporları Birliđinin amacı, spor politikalarının, uygulamaların ve kültürün tüm kadınların ve kız çocuklarının

yarına olması için Birleşik Krallıktaki üst düzey yöneticiler ile birlikte çalışmaktadır. Birliğin amaçlarından bazıları:

- Bilgilendirmek ve paylaşmak: güncel araştırmalar, politikalar ve stratejik gelişmeler hakkında bilgi ve öneri desteği sağlamak, kaynak yaratmak ve bölgesel ve ulusal girişimlerde bulunmak.
- Etkilemek ve liderlik etmek: bölgesel ve ulusal hükümeti ve de spor konsey strateji ve politikalarını etkileyerek, politika ve programların tüm herkese adil olmasını sağlamak,
- Desteklemek ve motive etmek: en iyi uygulama örneklerini toplamak, geliştirmek ve paylaşmak (Greenberger, 2004).

Litvanya; Bu ülkede de, Ulusal Kadın ve Spor Birliği kadın ve spordaki farkındalığın artırılması için spor festivallerini kullanmıştır ve kadınların gönlülüğünü ve yeteneklerini gösteren spor müsabakaları ve törenleri düzenlemişlerdir. Ayrıca Sivil Toplum Örgütleri toplum sporunun ve sağlığının gelişimi için yerel organizasyonlar ile farkındalık sağlama projesi geliştirmişlerdir (United Nations, 2007).

Malezya; Malezya’da Kadın Sporları ve Fitness Kuruluşu, 1995 yılında kadınların fiziksel aktivite ve spor yolu ile desteklenmesi (güçlenmesi) için kurulan bir Sivil Toplum Örgütü (NGO) olarak kurulmuştur. Kuruluş, Spor Bakanlığı ile beraber yılda iki kez yapılan “Ulusal Kadın Oyunları”nı düzenlemiştir (2005 ve 2007). 2. Ulusal Kadın Oyunları’nda 12 branşta yarışmalar yapılmış, oyunlara toplam 5000 sporcu ve resmi görevli iştirak etmiştir. Kuruluşun iyi düzenlenmiş programı sayesinde, tüm yaştaki kadınların, herkes için spordan yüksek-performansına kadar geniş bir yelpazede yapılan aktivitelere katılma olanağı sağlanmıştır (Women’s Sport and Fitness Foundation Malaysia, 1995). Ayrıca IOC, Malezya Olimpik Konseyi ile birlikte 2008 yılında Kuala Lumpur’da, “Sporda Kadın” konulu Asya Kıtası Semineri düzenlemiştir. Ayrıca seminerde Asya Olimpik Konseyi liderliğinde spor ve kadın forumu da yapılmıştır. Seminerde Asya’da ki Kadın ve Spor Komisyonu’nun programlarının desteklenmesi, tüm kadınların spordaki yerlerinin güçlendirilmesi, fikir alışverişlerinin yapılabilmesi gibi konularda da istekler belirlenmiştir (IOC Asian Seminar, 2008).

Güney Afrika; Bu ülkede, Kadın ve Spor ulusal hareketi 1996 yılında başlatılmıştır. Amaç, spor ve rekreasyonun tüm alanlarında kadının aktif olarak yer almasını sağlamaktır. Devlet ve Sivil Toplum Örgütleri ile birlikte Güney Afrika’da tüm kızların ve kadınların karar-vericiler, yöneticiler, antrenörler, resmi görevliler ve katılımcılar olarak eşit fırsatlara sahip olduğu, eşit girişimlerin yapıldığı bir kültür geliştirilmesini sağlamaya çalışmaktadırlar (United Nations, 2007).

Macaristan; Gençlik ve Spor Bakanlığı “Formda Tutun” sloganı ile kadınların spor yapmaları için bir destek programı başlatmıştır. Bu program, günlük gazetelerde kadınların konu edildiği spor sayfalarını, spor magazinlerindeki makaleleri ve tele-

vizyonlarda sağlık ve yaşam stilleri hakkında hazırlanan programları kapsamaktadır. Bakanlık bunların yanı sıra, ulusal televizyonda 30 dakikalık “Kadın Spor Tarihi” hakkında bir program hazırlamıştır (United Nations, 2007).

Türkiye; Kasım 1995 tarihinde TMOK Başkanı Sinan Erdem, Türk Sporuna hizmet etmiş kadın sporcuları Olimpiyat Evi’ne davet etmiş ve kadınlardan oluşan bir komisyon kurulmasını öngörmüştür. Bayanlar Komisyonu 2006 yılında Ücretsiz Spor Okulları (ÜSO) Komisyonu adını almıştır (TMOK Resmi Sitesi)

Ülkemiz 2005 yılında İstanbul’da, IOC ve TMOK işbirliği ile Yarı Bölgesel Kadın ve Spor Semineri’ne ev sahipliği yapmıştır. 14 Milli Olimpiyat Komitesi’nin katıldığı seminerde, ülkeler kadınların spordaki gelişimleri ile ilgili deneyim ve faaliyetlerini paylaşmışlardır. Seminer sonucunda aşağıdaki konu başlıkları altında acil yapılması gereken öneri ve düzenlemeler ortaya konmuştur.

- IOC / Olimpik Dayanışma (IOC / Olympic Solidarity)
- Ulusal Olimpiyat Komitesi Kadın ve Spor Programları ve Kadın ve Spor Komisyonları (NOC Women and Sport Programs and Women & Sport Commissions)
- Liderlik (Leadership)
- Savunma ve Rol Modelleri (Advocacy and Role Models) (IOC, 2005).

3. SONUÇ

Kadınlar, genç kızlar ve kız çocukları dünyanın birçok ülkesinde doğdukları andan itibaren erkek hâkimiyetinde var olan çevrede büyümeye ve yaşamaya mecbur kalmaktadırlar. Bunların eğitim görme şansı olmayan büyük bölüm ise, farkında bile olmadan yaşadıklarını ve daha çok yaşamadıklarını doğal bir süreç olarak kabul etmektedir. Soyadını önce babasından, daha sonra da eşinden alan kadının ailenin soyunu devam ettiremediği düşünülür. Bu nedenle, bir erkek bebek sahibi olmak, birçok kültür için önemli hatta zorunlu görülmektedir. Oysa soyu devam ettirme özelliği olmadığına inanılan kadın, kültürü ve değerleri çocuklarına aktaran, aile yaşantısını önemseyen ve koruyan, doğurganlığı ile insan ırkının devamını sağlayan bir bütünün eşit diğer parçasıdır. Biri olmadan diğersinin de önemi ve devamlılığı yoktur. Bu nedenle erkeğin kadına üstünlüğü değil, matematiksel eşitliği söz konusudur. Bu eşitlik yokmuş gibi davranıldığında, doğadaki dengelerin bozulduğu gibi insan ırkına ait dengelerin de bozulduğu ve insani değerlerin yozlaştığı görülmektedir. Bu nedenle ortaya çıkan; Feminist akımlar, Global Kadın Hakları Hareketi, Uluslararası birlik ve kuruluşlar, kadının toplum içindeki önemine ve cinsiyet ayrımcılığına dikkat çekmeye çalışmışlardır.

Dünyanın her tarafında, sporda ve spor ile ilgili organizasyonlarda kadınların liderlik ve karar-verme süreçlerine katılımı sınırlıdır. Kadınlar, antrenörlük, yöneti-

cilik, sportif ticari aktiviteler ve medya gibi sporun tüm düzeylerinin IOC'de dahil olmak üzere tüm yerel, ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerdeki temsilinde geri planda bırakılmaktadırlar

Cinsiyet eşitliğinin ve kadının spora katılımının desteklenmesi çalışmaları son zamanlarda istenilen düzeyde yer almaya başlamıştır. Bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeydeki organlar, özellikle kadın ve spor hareketinde, kadınların, genç kızların ve kız çocuklarının spora tüm alanlarda ve tüm düzeylerde katılımlarındaki dengesizliğini ortadan kaldırmak için çok fazla çaba harcamaktadırlar. Bununla birlikte, cinsiyet-hassasiyeti araştırma kaynakları yaratma; kadınların karar-verme ve liderlik yapmalarındaki hedefleri yükseltme; sporda şiddet, istismar ve tacize karşı savaşmada politikalar geliştirme ve uygulamalar ile belirgin güçlenmeler ve koordineli çalışmalar sağlanmaktadır.

Ayrıca spordaki kadın liderler üzerine yapılan araştırmalardaki veri tabanları; liderlik pozisyonları için adaylar arandığı gerçeğini gözler önüne sermektedir. Bu tür veritabanlarının olması kadınların yönetim ve karar verme kademelerine gelmeleri için önemlidir. Bunlar olmadan; organizasyonları düzenleyenler, bu tür pozisyonlara gerekli kapasiteye ve deneyime sahip kadın adaylarının olmadığı iddiasını savunmaya devam edecekleri açıktır (United Nations, 2007). Bu çalışmaların sonuçlarının değerlendirilmesi ve gerekli hallerde yeni düzenlemelere gidilmesi önemlidir. Ayrıca, her yıl sporda kadının gelişiminin ve dünyadaki kızların ve kadınların sporun tüm düzeylerindeki yaşadıkları başarı ve katılımlarının ödüllendirildiği IOC'nin Kadın ve Spor Ödülü 2000 yılından itibaren verilmeye başlanmış olması önemlidir. Buna benzer uygulamaların artırılması da önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Amman, T. (2005). *"Kadın ve Spor"*, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.
- Arat, N. (1995). *"Her Yönüyle Türkiye'de Kadın Olgusu"*, Lord Matbaası, Ankara.
- Arnold, P. (1996). *"Olympism, Sport and Education"*, QUEST, no: 48, p.93-101.
- Coakley, J. (2004). *"Sports in Society- Issues and Controversies"*. 8th Edition Published by MacGraw-Hill, NY.
- Greenberger, M. (2004). IOC, III. World Conference on Women and Sport. *"New Strategies, New Commitments"* p.115-123, Marrakech, Morocco
- Hannan, C. (2008). United Nations Division for the Advancement of Women Publication, *"Conversation on Women and Sport"*, New York. Erişim: <http://www.un.org/womenwatch/daw/news/speech2008/2008%20Conversation%20on%20women%20and%20sport.pdf>
- International Platform on Sport and Development (2005). *"Sports and Development Projects"*, Erişim: http://www.sportanddev.org/learnmore/sport_and_gender/project_case_studies/

- International Olympic Committee and Institute of Sport and Leisure Policy, Loughborough University (2004). “*Women, Leadership and the Olympic Movement*”, Erişim: http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_885.pdf
- Islamic Federation of Women Sport (2009). Official Web Site, Erişim: <http://www.ifws.org/portal/Default.aspx?tabid=1158>
- IOA (2003). “*Socio-Cultural aspects of the Olympic Games and the Olympic Movement*”, Report on the IOA’s Special Sessions and Seminars, p. 339. Ancient Olympia, Greece.
- IOC (2004). International Olympic Committee, Published by the IOC, *The Olympic Movement*, Chateau de Vidy, 1007 Lausanne, Switzerland, p. 17-21
- IOC (2005). “*IOC Sub Regional on Women and Sport*”, İstanbul, Turkey, Erişim: http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_1054.pdf
- IOC (2007). Olympic Charter, Published by the International Olympic Committee, Mission and the Role of the IOC, p. 15, Switzerland
- IOC (2008). “*Asian Seminar for Women and Sport*”, Erişim: http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_1411.pdf
- IOC (2009a). International Olympic Committee Official Web Site, Erişim: http://www.olympic.org/uk/organisation/missions/women/promotion_uk.asp
- IOC (2009b). International Olympic Committee Official Web Site, http://www.olympic.org/uk/organisation/missions/women/evolution_uk.asp
- IOC (2009c). Women in the Olympic Movement Factsheet Erişim: http://multimedia.olympic.org/pdf/en_report_846.pdf
- IPC (2009). International Paralympic Committee Official Web Site, “*Women in Sport Committee*”, Erişim: http://www.paralympic.org/release/Main_Sections_Menu/IPC/Organization/Standing_Committees/Commission_Women_Sport/index.html
- Miro, P. ve Girardsavoy, N. (2001). International Olympic Academy, Blue Books, 41 Session, Ancient Olympia, p:79.
- Özbey, S. ve Güzel, P. (2009). “*Olimpik Değerler ve Olimpiyat Oyunlarının Değişen Yüzü*”, Yeni Dünya Düzeninde Olimpizm Sempozyumu, Ankara.
- Pfister, G. (2004). *Participation of Women in Olympics and the Cultural Diversities* IOA Report on The IOA’s Special Sessions and Seminars 2003, Ancient Olympia, Greece, p: 573, 583.
- Spor Bilim (2009). Toplumsal Boyutlarıyla Spor, “*Kadın ve Spor*”, Erişim: <http://www.sporbilim.com/index.php?s=icerik&katid=83&id=147>
- Şentürk, A. ve Özdilek, Ç. (2007). “*Antik ve Modern Olimpiyat Oyunlarında Olimpiyat Ateşinin Yakılma Sebepleri ve Bugüne Kadar Düzenlenen Oyunlarda Meşaleyi Taşıma Seremonileri*”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı: 19.

- The University of IOWA (2005). “*Gender Equity in Sport*”, Title IX, Erişim: <http://bailiwick.lib.uiowa.edu/ge/aboutRE.html>
- TMOK (2008). Olimpiyat Oyunlarının 100 Yılında Türkiye, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Belgesel Yayınları: A&B Kitapçılık ve Dağıtım Ltd. Şti., İstanbul.
- TMOK (2009), TMOK Resmi Web Sitesi, Ücretsiz Spor Okulları Komisyonu, Erişim: <http://www.uso.org.tr/index.cfm?action=bizkimiz&page=bizkimizdetay&id=3>
- UNESCO (2006). “UNESCO and Sony Ericsson WTA Tour Announce Global Partnership to Advance Gender Equality.” Press release. 12 November. Erişim: http://portal.unesco.org/en/ev.phpURL_ID=35640&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html
- United Nations (1995). The Fourth World Conference On Women, Beijing, China. Erişim: <http://www.un.org/esa/gopher-data/conf/fwcw/off/a--20.en>
- United Nations (2003). Report from the United Nations Inter-Agency Task Force on Sport for Development and Peace, “*Sport for Development and Peace: Towards Achieving the Millennium Development Goals*”, Erişim: www.un.org/themes/sport/reportE.pdf
- United Nations (2007). Division for the Advancement of Women Department of Economic and Social Affairs, “*Women 2000 and Beyond: Women, gender equality and sport*”, Published to Promote The Goals of The Beijing Declaration and The Platform for Action, Erişim: www.nisb.nl/etalage/marian-ter-haar/women-2000-report.pdf
- Women’s Sport and Fitness Foundation Malaysia (1995). Erişim:<http://www.wsffm.com/index.php>
- World Conference on Women and Sport (2002). “*The Montreal Tool Kit*”, Montreal, Canada, Erişim: http://www.canada2002.org/pdf/toolkit_eng.pdf
- 100 Years of the National Olympic Committee of Turkey (2008). 1908–2008, Printed in Hacettepe University, Ankara.